

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

2024-06-21 Nr. NV-1686

VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTAS Nr.: TAP-24-690(2) TAIS-24-5385(3)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL VALSTYBINĖS APLINKOS MONITORINGO PROGRAMOS PATVIRTINIMO“ PROJEKTO		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne	Aplinkos ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2024-06-14	Pasirenkama ☒ Svarstyti TAP ☒ Svarstyti LRV posėdyje (A dalyje) ☐ Gražinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Projektas grindžiamas siekiu patvirtinti naują Valstybinę aplinkos monitoringo programą 2024-2029 m. laikotarpiui (toliau – Programa), kuri pakeistų Vyriausybės nutarimu patvirtintą, 2023 m. gruodžio 31 d. pasibaigusią Valstybinę aplinkos monitoringo 2018–2023 metų programą.

Programos tikslas – užtikrinti nuolatinį ir sistemingą informacijos apie gamtinės aplinkos ir jos elementų būklę, gamtinėje aplinkoje vykstančius savaiminius ir dėl antropogeninio poveikio atsirandančius pokyčius rinkimą siekiant sisteminti, vertinti ir prognozuoti gamtinėje aplinkoje vykstančius pokyčius, kitimo tendencijas ir galimas pasekmes, teikti nacionalinėms institucijoms ir visuomenei patikimą ir aktualią informaciją, valdyti gamtinės aplinkos būklę ir ūkinės veiklos poveikį jai nacionaliniu ir tarptautiniu mastu.

Projektas teikiamas vadovaujantis Aplinkos monitoringo įstatymo 7 straipsnio 3 ir 4 dalimis, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymu patvirtintais Valstybinio aplinkos monitoringo nuostatais.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Siūloma patvirtinti Valstybinę aplinkos monitoringo 2024–2029 metų programą. Numatoma, kad Programos įgyvendinimas sudarys galimybes priimti veiksmingas aplinkosaugos politikos priemones ir valdyti aplinkos kokybę nacionaliniu ir Europos mastu, surinkti pakankamai informacijos ir duomenų apie aplinkos būklę. Bus užtikrintas Lietuvos Respublikos įsipareigojimų informacijos apie aplinkos būklę teikimo europiniu mastu įgyvendinimas, nacionalinio ūkio pokyčių ir kaimyninių užsienio šalių stambių ūkio subjektų poveikio aplinkai vertinimas ir prognozė.

- Programoje apibrėžiami siekiamo tikslo įgyvendinimo uždaviniai ir priemonės, vertinimo kriterijai ir už Programos įgyvendinimą atsakingos institucijos šiose aplinkos monitoringo stebėjimo srityse:
 - aplinkos oro, klimato, ozono sluoksnio būklės;
 - vandens būklės;
 - laukų dirvožemio būklės;
 - gyvosios gamtos būklės;
 - sąlygiškai natūralių miško ekosistemų būklės;
 - kraštovaizdžio būklės;
 - aplinkos radiologinės būklės.
- Programos įgyvendinimas finansuojamas iš Programos uždavinius įgyvendinančioms institucijoms, įstaigoms skirtų asignavimų. Programos finansavimo šaltinis – valstybės biudžeto ir kitos lėšos, įskaitant ES lėšomis finansuojamas priemones, administruojamas programas. Bendras lėšų poreikis Programai įgyvendinti sudaro **apie 69 mln. Eur**; vidutinis metinis poreikis (dalis stebėjimų vykdomi kas keli metai ar vieną kartą per Programos įgyvendinimo laikotarpį) – **apie 11,5 mln. Eur**. Iš Klimato kaitos programos skiriama 3 proc. programai įgyvendinti reikalingų lėšų, Aplinkos apsaugos rėmimo programos – 7 proc., Bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo programos – 1 proc., ES lėšų – 16 proc. Kitos lėšos – 73 proc. (skiriama iš institucijų asignavimų).

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

- Programa orientuota į Vyriausybės patvirtintą 2021–2030 metų nacionalinį pažangos planą, Seimo patvirtintą Nacionalinę aplinkos apsaugos strategiją ir Seimo patvirtintos Nacionalinės klimato kaitos valdymo darbotvarkės numatytus tikslus ir uždavinius aplinkos kokybės srityje.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Už Projektu siūlomų patvirtinti Programos priemonių įgyvendinimą bus atsakingos Aplinkos, Žemės ūkio ir Sveikatos apsaugos ministerijos – iki kiekvienų kalendorinių metų gruodžio 1 d. patvirtins tolesnių metų metinių Programos uždavinių, kuriuos vykdys jos, joms pavaldžios, jų reguliavimo sričiai priskirtos institucijos ir įstaigos, įgyvendinimo planus. Manytina, kad institucijos bus tinkamai pasirengusios užtikrinti Programoje nustatytus uždavinius, kadangi aplinkos monitoringo vykdymas yra tęstinis procesas. Pastebėtina, kad kai kurios institucijos (pvz., Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba) atkreipė dėmesį, kad, atsižvelgiant į Projekto nuostatas išaugsiančių darbų apimtis, prireiks papildomų finansinių ir žmogiškųjų resursų.

Pažymima, kad ateityje kompleksškai peržiūrint Aplinkos monitoringo įstatymą ir jo įgyvendinamuosius teisės aktus, bus įvertinta galimybė numatyti, kad valstybinis aplinkos monitoringas vykdomas ne Vyriausybės tvirtinamos Programos, o tvarkos aprašo, tvirtinamo žemesnio lygmens teisės aktu, pagrindu.

STEBĖSENA

Konkretūs stebėsenos rodikliai (stebėsenos objektai, stebėsenos regularumas) aprašyti Programos projekto 3-9 prieduose, o ministrų įsakymais tvirtinamuose metiniuose Programos uždavinių įgyvendinimo planuose būtų nustatytos atitinkamais metais planuojamos įgyvendinti priemonės, stebėjimo vietos (ne mažiau kaip 2 stotyse kiekvienoje aglomeracijoje) ir konkretūs jų pavadinimai, stebėjimo vietų koordinatės arba kita analogiška informacija; kur reikia, planuojami stebėti parametrai ir matavimo vienetai, parametrų stebėjimų dažnumas (ne mažiau kaip 1 kartą per 3 metus), atsakingi vykdytojai.

Informaciją apie atitinkamų metų Programos uždavinių įgyvendinimo planų vykdymą atsakingos institucijos ir įstaigos turės pateikti Aplinkos ministerijai, paskelbti savo interneto svetainėse iki kitų metų kovo 1 dienos.

Aplinkos ministerija, Žemės ūkio ministerija ir Sveikatos apsaugos ministerija ar joms pavaldžios, jų reguliavimo sričiai priskirtos institucijos ir įstaigos, įgyvendinančios patvirtintus metinius Programos uždavinius, iki kitų metų kovo 15 dienos savo interneto svetainėse paskelbs stebėjimų ir (ar) tyrimų rezultatų analizę, vertinimą ir prognozes.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

- 2024-2029 m. laikotarpio Programos projektą parengė aplinkos ministro įsakymu sudaryta darbo grupė, į kurios sudėtį įėjo Aplinkos ministerijos, Žemės ūkio ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, Aplinkos apsaugos agentūros, Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos, Lietuvos geologijos tarnybos, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos, Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos, Valstybinės miškų tarnybos, Žuvininkystės tarnybos, Radiacinės saugos centro, Valstybinio mokslinių tyrimų instituto, Vytauto Didžiojo universiteto, Klaipėdos universiteto, Lietuvos entomologų draugijos, T. Ivanausko zoologijos muziejaus, Lietuvos jūrų muziejaus, Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro, Gamtos tyrimų centro atstovai.
- Projektas 10 darbo dienų buvo skelbiamas viešai derinti su visuomene (taip pat nevyriausybėmis gamtosauginėmis organizacijomis), suinteresuotomis institucijomis ir įstaigomis.
- Programos projekto turinio (vertinimo kriterijų) rengime dalyvavo LRVK Strateginio valdymo grupė.
- Atsižvelgdama į 2024-06-14 tarpinstituciniame pasitarime iškeltus klausimus, 2024-06-19 Aplinkos ministerija organizavo pasitarimą su LRVK Analitikos ir tvarios valdysenos skyriaus, Strateginio valdymo grupės, Ekonomikos politikos grupės ir AM pavaldžių institucijų atstovais aptarti nacionalinių pažangos priemonių ir Programos įgyvendinimo rodiklių santykį, valstybinio monitoringo vykdymo automatizavimo, surinktų duomenų integravimo į vieną sistemą klausimus. Nuspręsta pratęsti LRVK ir Aplinkos ministerijai, jai pavaldžių institucijų atstovų diskusiją (bendradarbiaujant su Valstybės duomenų agentūra) dėl valstybinio aplinkos monitoringo duomenų sutelkimo vienoje informacinėje sistemoje. Nacionalinių pažangos priemonių ir Programos įgyvendinimo rodiklių peržiūros, santykio įvertinimo klausimą atidėti iki tol, kai bus gauti vykdomos nacionalinių pažangos priemonių peržiūros rezultatai. Aptariant valstybinio monitoringo vykdymo automatizavimo klausimą, įvertinta, kad klausimas platus, reikalaujantis išsamios analizės, kuri turėtų būti atlikta peržiūrint valstybinį aplinkos monitoringą reglamentuojančius teisės aktus.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

- Suderinta be pastabų su Energetikos ministerija, Valstybine saugomų teritorijų tarnyba, Aplinkos apsaugos agentūra. Teisingumo ministerija nurodė išvados neteiksianti, nes Projektas nėra norminis teisės aktas. Suderinta darbo tvarka dėl Finansų ministerijos, Žemės ūkio ministerijos teiktų pastabų. Atsižvelgta į Sveikatos apsaugos ministerijos persiūtą Radiacinės saugos centro pateiktą pastabą.
- Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba, Lietuvos geologijos tarnyba, Valstybinė miškų tarnyba, Žuvininkystės tarnyba, asociacija „Aplinkosaugos koalicija“, Lietuvos žaliųjų judėjimas išvadų nepateikė.
- Atsižvelgiant į tarpinstituciniame pasitarime priimtus sprendimus, pakartotinai pateiktas Projektas su lydimaisiais dokumentais, kurie patikslinti (suderinti darbo tvarka) pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės, Ekonomikos politikos grupės ir Strateginio valdymo grupės pateiktas pastabas.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Siūlome patikslintą Projektą pakartotinai apsvarstyti tarpinstituciniame pasitarime (III dalyje) ir, nesant esminių pastabų, teikti tvirtinti Vyriausybės posėdyje (A dalyje).

PAŽYMĄ PARENGĖ

Vaidas Talačka

Ekonomikos politikos grupė, patarėjas